

POČUJAJ BOŽE

ČAS OPIS EVANGELSKICH SERBOV

5. číslo

Budyšin, meja 1974

Lětnik 24

Wótče naš

Prédowanje na ekumeniskej nutnosći w Kulowje 18. 11. 1973

Na ekumeniskich nutnosćach w lěće 1973 rozpominachmy Wótčenaš a džensa kónčamy tute rozpominanja a smy přewědčeni, zo wone njeběchu a njejsu jenož aktualne, ale zo nam wobswědčuja plódnosć našich ekumeniskich nutnosćow, kotrež čím dlěje, čím bóle nabywaju wob-lubjenosće.

Sprawnosć a stróžba mysl pak sej žadatej, zo so prašamy: Štó drje so dohlada a wopomni, hdyž so Wótčenaš modli abo modlić slyši, zo so wone dótkaja elementarnych prašenjow našeho žiwjenja a našeje eksistenciji docyła? Štó začuwa, zo wone njejsu jemu cuze a zo w słowach tutoho Wótčenaša poznawa swoje samsne słowa, kotrež wšědnje wu-žiwa? Ale njejsu nam wone potom zaso tak zwučene a tak wšědne, zo docyła za tym njeprjindžemy, što ma-ja nam wone prajić, a zo wostanu njerozumne, jałowe a prózdne, bjez wutka a mortwe, te słowa: „Swjećene budź twoje mjeno“, „prjindž twoje kralstwo“, „twoja wola so stań, kaž na njeju tak tež na zemi“, „naš wšědny chléb daj nam džensa“, „a wodaj nam naše winy“, „njewjedź nas do spytowanja, ale wumóż nas wot wšeho zleho“. Zo wostanu tute słowa drjewjana tradicija. Jeli pak nawopak w nas namakaja žiwy a strowy wothlós, wobchowaju swoju njedódnitu hódnotu, wopłodza nas a naše žiwjenje, wobohaća je na njewurjeknite wašnje, přeměnja mjenujcy naše jeno čłowjeske žiwjenje do křesćanskeho žiwjenja, dokelž su słowa z Božeho erta.

Zo by so tole nam dopjelniło, chcemy je wopominać, nic jeno džensa a jutře, ale přeco, každy dzeń, wšědnje! Ma džě Knjezowy pačer naš wšědny pačer być!

Ale, budźmy sej wědomi, hdyžkuli jón wopominamy abo wo nim rěčimy abo slyšimy, zo so tajke wopominanje nihdy njewuplaći, jeli je njemóžemy wobswědčić ze swojimi samsnymi nazhonjenjemi, za praksu swójeho wšědného žiwjenja, cyłe wšo jedne, kak wšědne wone je. To je jara wažne, zo sej to přeco zaso wuwědomimy: štožkuli wo tutym pačerju Knjezowym rozpominamy abo prajimy, to so potom wopokaza jako nimoměry rozumne a jako naše samsne awtentiske a wopokazuje swoju drohotnu hódnotu, haj, wopokazuje so jako strowa a wozbožaca podłoha našeho žiwjenja, na kotruž móžemy twarić kaž na skału.

Budźemy potajkim dyrbjec na př. na to myslić – jeli sprawnje chcemy, zo by wšitko pola nas a druhich wostało w dobrym měrje –, hdyž spěwamy „wšědny chléb daj nam džensa“, kak drje móžeja žiwi być w dobrym měrje či, kotřiž lědma hdy nasyceni a bjeze starosćow lehnyć du myslo na jutře a swoju docyła wohroženu eksistenciju a so

na nihdy njespušćomne konsekwency tuteje próstwy, mjenujcy na strowu a zbožownu atmosferu, kotruž žiwjenje po tutej próstwy plódzi a plódzic dyrbi.

A štó chcył rjec, zo tajke zle do dobrego, njezbožo do zboža, křiwdu a rozkora do trajaceho dobrego susodstwa přewobročace „perspektiwy měra“ mjez nami njeměle swoju samsnu hódnotu a swój mnohohódny wuznam a wulku wažnosć za cyłe čłowjestwo a za tutón přeco wohroženy měr swěta, kotryž pada z jedneje rozkory do drugeje, z jedneje krizy do drugeje? Štó chcył rjec a twjerdzić, zo džě wot toho wšeho za swět ničo njewotwisuje, hač my w swojim samsnym žiwjenju tele „perspektiwy měra“ ze swojimi nikomu njespušćomnymi scěhami a konsekwenciami sprawně jeho modlenja znajemy a so po nich mamy abo nic? Hdyž so modlimy „Wodaj nam naše winy...“, Boha prosymy: Daj nam, Knježe Božo, wopomnić, što z toho budže, hdyž kopimy winu na winu, křiwdu na křiwdu a sami ani wopravneje a sprawnje wole nimamy, wodawać a k dobremu měrej přinošować? Štó chcył rjec, zo z toho ničo njewotwisuje za cyłe swět, hdyž tola wěmy, zo nimamy šansu k měrej a zbožu „we wulkim“, njebudže-li najprjedy wšitko strowe „w małkim“?

Hlejće! To je to spytowanje k zlemu, kotrež nam stajnje ze wšěch stron hrozy, zo so my takle zwjeršnje modlimy tute elementarne próstwy a ani w myslanju, čím mjenje w skutkowanju njedopoznawamy a njewopominamy, što wuprajeja a k čemu nas pohnuwaja a nuća. Njeplaći tu hižo přeco poslednja próstwa „a njewjedź nas do spytowanja, ale wumóż nas wote wšeho zleho“? Zle je wšitko, štož tutón dobry měr kazý! A, moji luby, slyšajće a bjerće sej k wutrobje: A hdež je něšto nakažene, njepoptajće poslednju škričku nadžije, zo móže so přeco hišće wšitko wobročić k lepšemu! Přewiń, mój luby, tute stajne a najhóřše spytowanje, kaž by było wšitko tak a tak zhubjene. Njezadwěluj na ničim a ženje! Boh je mójny a dobry!

Spytowany čłowjek je wohroženy čłowjek a sam husto dosć njewě, kak wohroženy je a kak blisko je k swojemu njezbožu, a je drje jemu bliši, čím mjenje sam sebje pónzawa, swoju samsnu wopravdži-

Jandželk
w Rakečanskim Božim domje

na swójech borjach bjeze spanja waleja jeno na to a přeco znowa na to myslo, kak bychy sej z namocu swóje elementarne a jim wot Boha date a zaručene prawa zwěsćili, prawo na žiwjenje a zežiwjenje, prawo na džělo, prawo na čłowjeske kublanje atd., dokelž jim to družu njedadža, hdyž potajkim přemysluja wodnjo a w nocy prawo abo njeprawo rewolucionarnych hibanjow. Budźemy dale dyrbjec myslić, jeli smy žiwi z Wótčenaša, při spěwanju próstwy „wodaj nam naše winy, jako my tež wodawamy našim (swojim) winikam“,

tosć, woprawdźitosć swójeho nutřkowneho čłowjeka, kelko króć w žiwjenju wupruwowaného a přez to skrućenjšeho abo nawopak (?), z nazhonjenja zezrawjeného a po wšém zdaću zrosćenjšeho a z toho sebi tak wěsteho a na wšě časy — kaž měni! — w prawdže wobtwjerdženeho abo dyrbju prajić zatwjerdženeho, ale runje w tajkej wěstosci čim bóle wohroženého čłowjeka? Tak dołho wohroženého, doniž skónčnje nje-wotpočiwa „na Božej prawdže“?!

„Na Božej prawdže!“ Tak tehdy čitachmy, hdyž so nam wozjewi smjerc tak zahe — po wšém zdaću,

nam wobćežny, zo naše wbohe nerwy dračuje, přepytujmy swědomje, hač njewuznawamy a njezamotwjamy takle swoju samsnu słabosć a hrubosć a brach woprawneje lubosće!? Ale tak sebi tola jedyn přećiwu druhemu stać njesměmy a naše žiwjenje počezować, chcemy-li być z woprawnymi křesćanami a jeli zo so ze sprawnej wutrobu modlimy „Wótće naš... wodaj nam naše winy, jako tež my wodawamy našim winikam“.

Tajki spytowany a wohrožený čłowjek — a što z nas to njeje!? — njecha być wobžarowany, njepyta sobu-

Gerontologija

(Wědomosć wo starym čłowjeku)

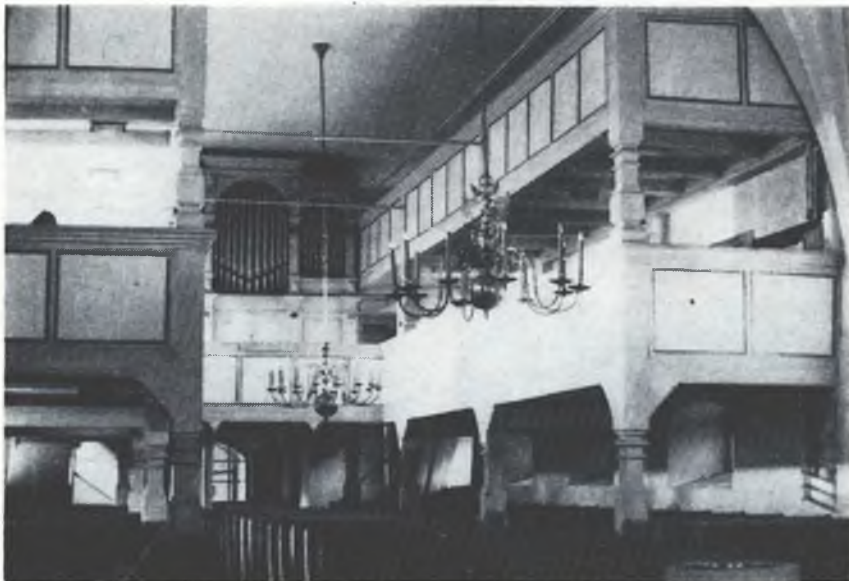
Francozowka Simone de Beauvoir je napisala knihu (1970) wo starobje. Na cyłk knihi hladane je wona wobstóržba, kotre stejišće ma džzensniša towaršnosć (Měnjeny drje je wosebje kapitalistiski zapad Europy, hdžež je kniha wušla. Red.) k staremu čłowjekej. W tutej knize je wšo zhromadžene, štož je džzensa wo starym čłowjeku znate. Při wšej wědomosći storhnje spisowacelka čitarja sobu ze swojim protestom a namolwu skónčnje přestać z wosobnymi frazami wo dostojnosći staroby a město toho stajić skutki.

W přemim džele zaběra so z biologiskim aspektom staroby, kaž je so to w běhu stawiznow posudžowało. Tu so reči wo Hipokratesu, wo Periklesu, wo Galenusu a wo Avicenu runje kaž tež wo modernej mediciny: zestarjenje čłowjeka słuša runje tak do jeho žiwjenja kaž narodjenje, roscenje, plodjenje džěci a smjerc. Tu je wjele statistiskeho materiala wozjewjene, na přiškad wo duchownych choroscach za wšelki čas w čłowjskim žiwjenju. Po rozprawje po Ameriskim instituće za čłowsku strowotu je mjez 100 000 wobdylerjemi duchownje chorych

w starobje hač do 15 lět 2,3 wosobow
w starobje wot 25 do 34 lět 76,3 wosobow
w starobje wot 35 do 54 lěta 93 wosobow
we wyšej starobje 236 wosobow.

Ličba duchownje chorych je so w USA wot 1904 do 1950 wo štyri króć powyšila. Awtorka wšak wě, zo statistika njedosaha, zo bychmy problem staroby zrozumili. Zo bychmy woprawdźitosć a wuznam staroby prawje spoznali, dyrbimy přepytować, kajke městno w towaršnosći je starym čłowjekam prikazane a kajke mēnjenje wo nich w towaršnosći wobsteji we wšelakich stawizniskich časach a we wšelakich krajach.

Tak so spisowacelka zaběra z položom staryho čłowjeka mjez wšelakimi ludami na zemi: mjez Jakutami w poľnoćnonarańšej Sibirskej, mjez Ajnami w Japanskej, mjez Sirionami w Boliwiskim pralešu a w druhich krajach. Wjetšina tutych ludow dawa starym zahinyć kaž zwěrjatom. Dale přepytuje awtorka položenje starych w prjedawšich towaršnosćach: mjez Židami bě staroba čescena; mjez Grjekami bě „nošerka mudrosće“; za grjekskeho dramatikarja Menandra bě staroba styskna naležnosć, kotraž smjertnym ničo dobreho njeprinjese čiba jenož bolosć a nuzu, a tola so kóždy stara, zo by wysoku starobu docpěl. Pola Romjanow měješe stary čłowjek wosebite prawa, a tola jeho tež wusměwachu. Za někotrych basnikow je staroba surowa. W pozdžišim romskim kejšorstwje a w zažnym srjedžowěku běchu stari ze zjawneho žiwjenja wustorčeni, a młodži mějachu dońt ludow w rukomaj.

Rakečanska rjana cyrkej ma dwoje lubje

kelko lět drje přezahe? — zemreće Lubiny Holanec-Rawpoweje, kotre jež lěta mějachu swoju wosebitu hódnotu we wšelakorym nastupanju, hladajo nic jeno na jeje wumělstwo, kak na piščelach hraješe, a kotrež jej a našemu ludej telko slawy w swěće přinjese, ale hladajo tež na jeje tak číše a nadobnje křesćansce znjesene čerpjenje! Tohodla sebi ju tak wažachmy a ju tak lubowachmy, tutu hižo drje w tutym žiwjenju w tajkim dobrym mērje wotpočiwaču a tohodla nas z tymle jejnym mērnym a luboznym wašnjom wokřewjacu a wozbožacu podrožnicu.

Spytowany čłowjek je wohrožený a zředka wěmy — a hdy drje cyle? —, w kajkim straše, w kajkich dušinyh hlubinach a w kajkej samoće, sebi samomu přewostajeny, wot nas do tuteje samoty wustorčeny wón je. Što drje ma prawo, wo nim rjec, zo je njesćerpliwý, wostudlý, čichi a bjeze zajima za naše, ach tak zwjeršne a směšne wěcy a starosće. A hdyž njewohroža jenož sam sebe, ale tež swoju wokolinu, swoju swojbu, swojich přiwuznych, přecelow, kolegow, znatych, njech je nam wšitkim wobćežny a „njemožny“, njehóršmy so jenož na njeho a nje-dajmy jenož jemu čuć, kak rady bychmy jeho wotbyli: „Njech wumrěje!“, ale prašejmy so tež sami sebe, čehodla a z kajkim snadž prawom wón tajkile je?! A jeli so na to hóršimy, zo nas wohrožuje, zo je

želnosće, ale skerje pyta čłowjeka, kiž jeho hlubšo rozumi a jeho chutnje bjerje, čłowjeka, kiž widži jeho woprawdźitosć, tu woprawdźitosć spytowaneho a wohroženého čłowjeka, a kiž z nim jeho čezu lubje sobu njese, w spravnej a woprawnej solidarosći. Njech je zbožowny čłowjek, strowy a rjany čłowjek wokřewjenje za wšech ludži, žorlo radosće a optimizma, ale što z tajkim w swojej njezbožownosći spytowanym a wohroženym čłowjekom, kiž skónčnje swoju ból a swoje horjo „lubuje“ a swoje „njezbožowne případy“ abo kiž so wadži ze swojim wosudom — štož so nam skoro rozumne zdawa! —, ja praju, prašejmy so, z kajkich nazhonjenjow a dožiwjenjow, z kajkeje „žiwjenskeje praksy“ pochadza jeho zmyslenje a zadžerjenje, zo bychmy zamóhli jemu pomhać njesć jeho břemjo žiwjenja. Přetož tež wón ma we wšém zdobom tež šansu nic jeno bolostneho wučerpjenja, ale tež přewinjenja a zdobycá tutoho swojeho horja — praša so wězo, hač so tuteje šansy dohlada a kak ju wužije —, zo by skónčnje po wšej tutej roboće wotpočiwał „na Božej prawdže“, tam hdžež słuša po mērje Božej hnady a swojeje dobreje a skutkowneje wole, přetož twoje je kralestwo a móc a česć hač do wěčnosti. Hamjeň. Abo po wašim: Přetož twoje je kralestwo a móc a slawa na wěki. Amen. Fulant-Lupjanski

Literatura w tutej dobjce nima žanoho zajma za starobu. Francoski spisowacel Viktor Hugo je dał starému čłowjekej tak wažne město kaž žadyn druhu do njeho.

Wo dženšiej situaciji stareho čłowjeka w zapadnych krajach praji Simone de Beauvoir: Kóždy na swěće wě, zo je džensa položenje starych skandalozne. Po jeje mēnjenju ma dorosčeny čłowjek přečiwo starym dvě wobliču: moderny dorosčeny so kloni pod etiku poslednich lětstotkow, kotraž předpisuje česćownosć před starobu, ale woprawdže pak wobchadza ze starymi, kaž bych mjenje hodni byli, a spyta jich přeswědčić wo jich brašnosći. Byrnjež so w někotrych kapitalistiskich stach prócuja dońt starych ludźi wołózić.

W dalšim svojim džěle wopisuje potom awtorca stareho čłowjeka samoho. Tu može wšo swoje wědženje naložować, štož jejnemu džělu dawa barbitosć a zajmawosć, njech džě wo wosud žiwjenja, wo chorosć, wo wosamoćenje, wo mandželstwo, wo zrudobu, wo swojbu, wo čakanje na smjerc. Wona při tym čerpa ze wšelek statistikow, ale tež ze žiwjenja znatych wosobow. Stary čłowjek so jewi w swojej nahoće a w swoim dońće. To je čězke čitanje, přetož ničo so tu njejewi wo zmysle čowskeho žiwjenja a jeho wěčneje hódnoće.

S. de Be. widzi, kak chce tež stary čłowjek hišće měč přichod před sobu a chce swojemu žiwjenju dać zaměr a zmysl, ale struktura towaršnosće zadžěwa, zo by so stary čłowjek móhl dale wuwuwać ze zbytkom svojich čělnych a dušinych mocow. Stary čłowjek so wróci do swojego džěcatstwa. Wón sebi žada po maćeri, pola kotrejež čuješe so derje chowany. Mauriac je prajił: *Spominanja stareho čłowjeka . su mrowje, kotrychž mrowišćo je rozmetane.* Wědženje wo smjerći je pola stareho čłowjeka intenziwniše a njeopserdnje. Kak mysla stari ludžo wo wumrěću?

„Raz dyrbi to być . . .“

„Wjele ja myslu, jara wjele!“

„Hdyž njebudu wjace dychać, budu džě to za mnje wumrěženje.“

„Radšo wumrěć, hač čerpjeć.“

„Mam-li zrudne myslu, spominam na smjerc.“

„Młodym dyrbimy rum dać.“

Awtorce džě wo to, kak by stary čłowjek móhl swoje žiwjenje doškónčić w dostojnosći. Wona tu mysli w lětstotkach.

Gerontologija je drje mloda wědomosć, ale problem je stary.

J. B. Jeschke

w „Křestanska revue“
(skrótšene)

To a druge ze stareho Roma Jězusoweho časa

Stož wam tu rozprawjam, sym sej nazběrał z wulce wučeneje knihi madžarskeho profesora Jurija Urögdi'a.

Rom mēješe tehdom na 1 milion wobydlerjow na jara małym rumje. Džensniši Lipsk, kotryž ma mjenje wobydlerjow, je po hektarach 10 króć tak wulki. Cyłe město bě čakanje z murju wobdate. Wona bě 18 837,5 m dołha, potajkim nimale 19 km. Najdalša šerokosć města běše na 5 km. Pola Drježdzan je to wjace hač 20 km.

W starym Romje naličichu:

- 1 790 priwatnych domow
- 46 602 wulkich twarjenjow, hdžež ludžo w małych bydlenkach na podrustwje bydlachu
- 8 mostow
- 254 młynow
- 28 knihownjow, hdžež móžachu sej wšitcy pisma wupožćować. (Knihy kaž džensa wšak tehdom hišće njemějachu.)
- 2 cyrkusaj
- 2 amfiteatraj
- 3 džiwadla
- 11 wulkich kupjelow z horcej wodu
- 856 mjeńšich priwatnych kupjelow
- 8 wulkich naměstnow
- 11 hermankow

Za 70 do 90 milionow ludźi we wulkim romskim kralestwje bě Rom skrótka „urbs“ = „město“. Hdyž so tehdom něhdže jedyn w dalokim swěće na puć „do města“ poda, tak běše jeniče Rom mēnjeny.

Miliony rěčachu z česćownosću a dowěru wo Romje a miliony z třepotanjom a zakliwanjom.

Zabawa a wokřewjenje za Romjanow běchu mordarske wojowanja gladiatorow. Seneca, romski spisowacel, kotryž bě jedyn z jara maleje ličby tych, kiž njemějachu spodobanje na krawnych „wjeselach“, nam rozprawja:

Wšě dotalne wojowanja běchu sama smilnosć porno tomu, štož so nětkle stawa. Njesmilne mordowanje čłowjekow! Bjez kóždeho škita

bija gladiatorojo jedyn do druhého z cyłej mocu. Stož je towarša zabił, dyrbi znova z druhim wojować, doniž njeje skónčnje sam zabity. Kónc kóždeho gladiatora je smjerc. Tute „hry“ stawaja so z wohenjom a mječom a traja tak dołho, doniž njeje arena prózdna. Zabići! Wšitcy zabići! „Čehodla wón tak slabje morduje? Čehodla wón tak čicho mrěje?“ wołaja njespokojni přihladowarjo.

Hdyž snadž jedyn svojego towarša nochce zabić abo smilnje z nim wobchadza, wołaja njespokojni přihladowarjo: „Preč z nim! Palće jeho! Zabiće jeho!“ Lanistoj (přistajeni areny) jeho potom z prutami, mječemi a žehliwymi železami dopředka honjachu. Přihladowarjo pak so wjeselachu a so smějachu, hdyž do smjerće zranjeni gladiator so zwjeze a w pěsku so wukrawi. Čětre krawny pěsk hromadze zmječechu a nowy nasypachu za dalšich wojowarjow. Wo kejzoru Claudiusu so pisa, zo mēješe wón njenormalne spodobanje na poslednich storkach smjertnje zranjenych gladiatorow. Kejzor Trajan swjećeše swój wojnski triumf 123 dnjow dołho a da při tym 10 000 wojnskich jatych k zabawje Romjanow w arenje zamordować.

Kejzor Marc Aurel, filozof na trónje, njemēješe žane spodobanje na tajkich nječłowjeskich surowosćach. Hdyž dyrbeše wón tam přihladować, wza sej wón radšo někajke pismo a w nim čitajo so njestarase wo „zajimawe“ biće a mrěće w arenje. Romjenjo mējachu jemu to jara za zło.

Tajkim hrubym, nječłowjeskim hram přihladowaše 250 000 ludźi.

Z časom tutym sylam njedosahaše, zo so čłowjekojno jenož tak zabiwachu. To běše jim přeskřotka. Tak najimachu pantomimu, kotryž jenož najprjedy činješe, kaž by byl smjertnje zranjeni a so w smjertnych bolosćach wiješe, a na koncu potom jednoho druhého zawěrnje do smjerće krjudowachu. Tak možeše so kóždy smjertnych styskow nahladac.

Serbski cyrkwinski džěno so bliži. Budžeće tež w Rakecach mjez nami w swojej rjanej serbskej drasće, wy lube Slepjanki a Wojerowčanki?

Jara so Romjanam tež lubješe, hdyž bu wbohi čłowjek jenož z kijom do areny stajeny, zo by so tam lawa wobaral, kotrehož z njeho pušćichu. To běše smjeće a wołanje, hdyž k smjerći zasudženy wo swoje žiwjenje podarmo wojowaše, a law jeho skónčnje před wyskacym ludom roztorha. (W swojej knize Jurij Ūrōgdi mało pisa wo přesčehanjach křesćanow, ale my wěmy, zo je wjele na tajke wašnje wumrělo swojeje wěry do Chrystusa dla.)

Hdyž gladiatoro do areny čehnjachu, strowjachu kejžora:

„Ave Caesar, morituri te salutant!“ — „Slawa kejžoro, tebe strowja, kotřiž hnydom wumru!“ Na to bě raz kejžor Claudius wotmołwił: „Aut non!“ — „Abo tež nic.“ Gladiatorio běchu to wopačnje jako kejžorowu hnadu zrozumili, zo njetrjebaju so mjez sobu zabiwać. Z mocu dyrbjachu jich do krawneho wojowanja čeríc, zo bychu skaženi Romjenjo swoju zabawu měli.

Skaženosć romskeho luda so jewi tež w tamnych socialnych poměrach. Hoberske bohatstwo a něšto kročel dale najwjetša chudoba. Krasne palasty a chuduške bydlenčka we wulkich a wysokich chěžach. Nas spodziwa, hdyž čitamy, zo měšćanske chěže njesmědžachu wyše hač 20 metrow być. Za Jězusowy čas hižom tak wysoke chěže! W.

Biblija

W léce 1972 je so po wšěm swěće rozpředało: 5,6 milionow Biblijow; 14,2 milionow Nowych testamentow; 31,5 milionow jednotliwych ewangelijow abo druhich biblickich knihow; 167 milionow mjenšich džělow Biblije. To je 45 milionow čišćow wjace hač w léce 1971.

(Jednota bratrská)

M. J. Židkow, předar ewangelsko-baptistiskeje wosady w Moskwje, je před létom w měrcu w přitomnosći 2 000 wosadnych wukřćil mjez 27 katechumenami tež studenta mediciny, kotryž studuje w Moskwje a pochadza z Afriskeje republiky Čad. Baptiśća křćijeja jenož dorosćenych.

(Český bratr)

Islam. Z časopisa „Český bratr“ zhonimy, zo je so w Beiruće wotměł swětowy kongres islama (mohammedanow). Tam so tež jednaše wo počahy ke křesćanam. Město toho zo bychu druhich spytali k swojej wěrje wobročić, dyrbjeli so křesćenjo a mohammedanojo zwjazać k zhromadnemu připowědženju Božeho poselstwa.

Ekumena we wójnje

W Francoskej bě w léce 1940 wjele přeměňenjaw mjez wojakami. Mnozy džěchu, a nowi přindžechu. Tak přindže tež k našemu štabej mjez druhimi mlody čłowjek — jara přistojny a měrny. Pola tych, kotřiž k nam přindžechu, bě wěste, zo maja kmanosće, za kotrez ma tajki polkowy štab zajim.

Hdyž so po někotrych dnjach šuko-

taše, zo je tutón měrny mjez nowáčkami ewangelski duchowny, namakachu so wězo hnydom někotři, kiž spytachu jeho z ložyskimi jazykami hněwać a škrěć. Bórze pak so to změni. Tutón nowy — Hermann Stern, farski wikar z končín wokoto Stuttgarta — bě ličer pola artilerije.

Mudry ewangelski farar bě mi z přenjeho zetkanja sympatiski. Hdyž potom raz hromadže na stražu čehnjachmoj, so bliže zeznachmoj a so spřećelichmoj. Wjele zajimaweho mějachmoj sej každy ze swojeje domizny powědać. Čas na straži ani k tomu njedosaħaše. Tež w jeho domiznje bydlichu ewangelscy a katolscy hromadže kaž pola nas we Lužicy. Hdyž wón powědaše wo dobrym žiwjenju mjez ludźimi wšelkeho wěrywuznača, mje wutroba boleše, zo to pola nas tak njebě. Tam w Šwabskej so wšitcy na samsne wašnje strowjachu — njech bě to „cuzeho“ abo „swojeho“ duchowneho. Duchowni so tež mjez sobu běžnje wopytowachu a wuradźowachu. W Serbach tehdom hakle poněćim kalate a šćipate słowa mjez ludźimi wobjeju wěrywuznačow pomalu womjelknjachu. Wo někakkej zhromadnosći so hišće rěćec njemóžeše.

Wobaj wobzarowachmoj njezbožowny wosud před 400 lětami, hdyž bě so cyrkej džělila. Hdyž bychu tehdom cyrkwinscy zastojnicy bóle po ewangeliju hač po kaznjach, dogmach a swětnych zajimach cyrkwyj wjedli, by so džělenju zadžěwać hođžalo.

Husto so na wječorach a njedžělach zetkachmoj. Wšě tute hođžiny běchu mi kaž předowanja a nabožne kublanje, w kotrychž wěra a ekumeniska mysl dōstawaše nowe, mōcne impulsy.

Pozdžišo přindžechmy do Pōlskeje, a tam sym nazhonil a wobdžiwał, kak tutón ewangelski Němc wbohi potločowany pōlski katolski lud wobzarowaše. „K čemu Bōh nad wbohim pōlskim ludom telko njeprawdy dopušćil?“ — wōn husto zdychowaše.

Hdyž po lětach potom zbići z ruskich bitwišćow so domoj bēdžachmy, dopominach so husto na starosćiwě stowa nadobneho ewangelskeho duchowneho, kiž by prajił: „Jelizo so wša njeprawda nad nami wjeći, potom bēda nam!“ To smy potom wšitcy začuc dyrbjeli — winowaci a njewinowaci.

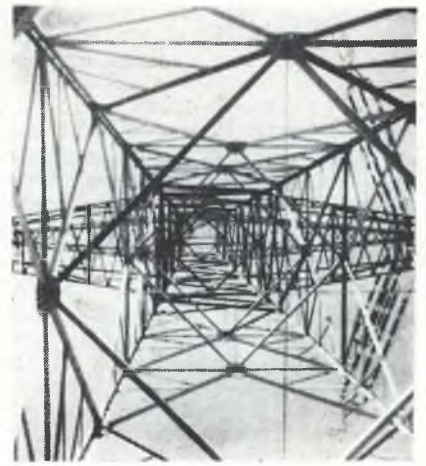
W surowej zymskej bitwje wo Moskwu zhubichmoj mjez sobu wšōn zwisk. Džensa bych fararjej Sternej z wjesolej wutrobu zdžělil mōhł, zo so tež w Serbach sprawnje a zjawnje wo zblizowanje a zjednoćenje we wěrje prócujemy. Dobre spoćatki tu su! Hdyž pak sprawnje posuđžujemy, njehrozny nam strach, zo ušo w tuchwilnych spoćatkach tčacy wostanje?

Tuž prosymy wo rozjasnjenje a wo dobru wolu na woběmaj stronomaj.

Jurij Pawluš z Radworja

Z wosadow

Njeswaćidlo. Tež lětsa mějachmy na Čichim pjatku pōstnu hudžbu. Naš cyrkwinski chor, solisća z Budy-

Technika móže naše woćko zwjeselić. Wulki elektriski sčezor wot deleka widžany.

šina a z Drježdžan spěwachu a hrajuchu pod wustojnym nawjedowanjom wosadneho kantora Dietmara Fehra Hāndelowu „Passion“ po sčěnjnju Jana.

Dołho budžemy na tutu rjanu a pobožnu hudžbu spominać. Derje, zo bě so tak wjele kemšerjow zešlo. Polny bus bě nam Łupjanskich a tež Radworskich přiwjezł.

Na Rakečanskim cyrkwinskim dnju chcemy so zaběrać z prašenjom, što je džensa naš wosebity nadawk. Wjele so wo tym rěći, zo je wosebitosć našeho časa jeho technizacija.

Na polach woraja traktory.

W hrōdžach mašiny kruwy deja.

Žony jēdžda z mopedom nakupowac.

Swěcu a wodu podawa nam technika do domu.

Wječor nas zabawja telewizija.

Technika, luta technika!

Je naš čas prawje charakterizowany, hdyž jōn „techniski“ mjenujemy?

Dosaha, hdyž so Bohu wšēdnje znowa džakujemy za wšu rjanu techniku?

Abo běchu snadž prjedawše časy bjez moderneje techniki rjenje a mērnije?

Podawajće nam napisma Serbow w cuzbje, zo bychmy jim „Pomhaj Bōh“ słać mōhli.

Skazajće sej z časom busy za Serbski cyrkwinski džen 22. a 23. junija 1974 w Rakecach.

Abonentne pjenjezy a dary za „Pomhaj Bōh“ přepokazujće prošu na konto Serbskeje Superintendentury 4962 — 31 — 680134.

Pomhaj Bōh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadza jōnkrōć za mēšac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamōwitwy redaktor: superintendent Gerhard Wirth-Njeswaćidski. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. — Čisć: Nowa Doba, čisćer- nja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-631)